

Ne pišite za nas bez nas

Uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama
u pisanje lako razumljivih tekstova

Program za
cjeloživotno
učenje

UDRUGA ZA
SAMOZASTUPANJE

Inclusion Europe

Napisano u okviru projekta Stvaranje puteva
do cjeloživotnog učenja za odrasle osobe s intelektualnim teškoćama

Partneri projekta

„Stvaranje puteva do cjeloživotnog učenja
za odrasle osobe s intelektualnim teškoćama“
napisali su još 3 brošure:

Da biste ih preuzeli: www.life-long-learning.eu

Broj ove brošure je
Objavio Inclusion Europe uz podršku Programa za cjeloživotno
učenje Europske unije.
Dizajn naslovnice: OrangeMetallic

Projekt je financiran uz podršku Europske komisije.
Ova publikacija iznosi samo stavove autora te Europska komisija
nije odgovorna za upotrebu informacija u ovoj brošuri.

Ovaj projekt utemeljen je na rezultatima projekta „Putevi do
cjeloživotnog učenja za osobe s intelektualnim teškoćama“ (2007.-
2009.).

Organizacije koje su bile uključene u projekt su:
Inclusion Europe (Belgija) – Atempo (Austrija) – Me Itse ry (Finska)
– Nous Aussi (Francuska) – UNAPEI (Francuska) - Büro für
Leichte Sprache of Lebenshilfe Bremen (Njemačka) – Inclusion
Ireland (Irska) – VILTIS (Litva) – FENACERCI (Portugal) –
ENABLE Scotland ACE (Škotska)

Sadržaj	Broj stranice
Zašto postoji potreba za lako razumljivim dokumentima.....	5
Zašto je važno uključiti osobe s intelektualnim teškoćama.....	6
Zašto je ova brošura napisana u lako razumljivom obliku.....	6
Neki savjeti stručnjacima.....	6
Izrada lako razumljivih materijala.....	7
Pisanje vašeg teksta izravno u lako razumljivom obliku.....	7
Prevođenje teškog teksta u lakorazumljivi.....	8
Testiranje vašeg dokumenta.....	9
Dovršavanje vašeg dokumenta.....	10

Zašto postoji potreba za lako razumljivim dokumentima

- Osobe s intelektualnim teškoćama su poput svih drugih. Oni mogu puno postići u životu ako dobiju pravu podršku.
- Osobama s intelektualnim teškoćama može biti teško razumjeti stvari i učiti nove stvari.
- Zato je važno da osobe s intelektualnim teškoćama imaju informacije koje su što jasnije i što lakše razumljive.
- Poput svih drugih, osobe s intelektualnim teškoćama imaju pravo na dobre informacije.
- To piše u Konvenciji Ujedinjenih naroda koja govori o pravima osoba s invaliditetom. U 9. članku, ta Konvencija kaže da osobe s intelektualnim teškoćama moraju dobiti pristupačne informacije.

Dobre informacije pomažu ljudima da saznaju ono što trebaju znati.

One im pomažu da donesu njihove vlastite odluke i izbore.

- Ako osobe s intelektualnim teškoćama ne dobiju dobre informacije, bit će isključene iz društva. Neće se moći uključiti u stvari koje se događaju oko njih. I morat će čekati da drugi ljudi donesu odluke i izbore za njih.
- Izraditi dobre informacije znači napraviti lako razumljive informacije. Da bismo to dobro napravili, moramo slijediti standarde.

Možete saznati više lako razumljivim standardima iz druge brošure koju smo napisali.

Brošura se zove „Informacije za sve – europski standardi za izradu lako razumljivih informacija“.

Zašto je važno uključiti osobe s intelektualnim teškoćama

Osobe s intelektualnim teškoćama najbolje znaju što je za njih dobro.
One najbolje znaju što trebaju da bi razumjele informacije.

Niti jedan lako razumljivi tekst ne bi smio biti napisan bez sudjelovanja osoba s intelektualnim teškoćama.

Zašto je ova brošura napisana u lakorazumljivom obliku

Da bi znale kada se mogu uključiti, osobe s intelektualnim teškoćama trebaju znati koji su različiti koraci u pisanju brošure.

Često osobe s intelektualnim teškoćama same ne znaju kada ili kako bi mogle biti uključene u pisanje brošure.

Zato smo odlučili napisati ovu brošuru u lako razumljivom obliku. Tako osobe s intelektualnim teškoćama razumiju koju ulogu mogu imati u pisanju lako razumljivih dokumenata.

Neki savjeti stručnjacima prije nego počnu raditi s osobama s intelektualnim teškoćama

1. Pazite da osobama s intelektualnim teškoćama bude jasno:
 - što one rade,
 - koja je njihova uloga,
 - i kako će cijeli proces izgledati.
2. Budite spremni raditi sporije nego obično.
Ovo trebate uzeti u obzir kada planirate kako dugo će posao trajati.
3. Pisanje ili testiranje materijala je naporan rad za osobe s intelektualnim teškoćama.
Kada osobe s intelektualnim teškoćama to često rade, postaju stručnjaci u tom poslu.
A rad stručnjaka treba platiti kad god je moguće.
Pa pokušajte uključiti financiranje za rad osoba s intelektualnim teškoćama u svoj budžet.

Izrada lako razumljivih materijala

Pogledat demo 2 različite situacije

1. Kada odlučite napisati svoj vlastiti tekst o nekoj temi izravno u lako razumljivom obliku.
2. Kada prevodite težak tekst u lako razumljivi oblik.

1. Pisanje vašeg vlastitog teksta u lako razumljivom obliku

a. Izbor teme

Važno je da osobe s intelektualnim teškoćama budu uključene u odluku u vezi sadržaja materijala.

Da biste to postigli, možete:

- pitati osobe s intelektualnim teškoćama o njihovim potrebama u pogledu informacija
- uključiti osobe s intelektualnim teškoćama u odbore i povjerenstva koja biraju što će se objaviti u lako razumljivom obliku
- obavijestiti ih općenito što se događa i vidjeti što ih zanima.

b. Prije nego počnete pisati

Kada odlučite napisati vaš vlastiti tekst izravno u lako razumljivom obliku, najbolje je uključiti osobe s intelektualnim teškoćama od samog početka.

To znači da sjednete zajedno s njima i razgovarate o tekstu. Možete razgovarati o ovim točkama:

- tema,
- što je važno reći o toj temi,
- kako tekst treba biti izgledati.

Ovo je važno da bismo izradili lako razumljivi materijal koji je važan i koristan za osobe s intelektualnim teškoćama.

c. Pisanje prve verzije

Iz ove rasprave, trebali biste se zajedno složiti tko piše prvu verziju.

- Osoba s intelektualnim teškoćama sama?
- Vi s osobom s intelektualnim teškoćama?
- Samo vi?

Doista, tema koju odaberete može ponekad biti prilično teška ili nepoznata osobama s kojima radite.
Na primjer pitanje poslovne sposobnosti.
U ovom slučaju, osobe s intelektualnim teškoćama mogu odlučiti biti uključene tek kad prva verzija lakorazumljivog dokumenta bude napisana.

Vaš izbor osobe koja će pisati prvu verziju ovisi o

- težini teme
- vašem iskustvu i iskustvu osoba s intelektualnim teškoćama
- ograničenjima u vremenu i novcu
- vašem međusobnom odnosu.

d. Nakon prve verzije

Jednom kad je prvi nacrt napisan, osobe s intelektualnim teškoćama moraju provjeriti tekst. Pogledajte točku „Testiranje vašeg dokumenta“ za više informacija.

2. Prevođenje teškog dokumenta u lako razumljivi oblik

U ovoj situaciji, moguća su 2 načina rada.

1. Izradite prvi lako razumljivi prijevod sami.
Zatim zamolite osobe s intelektualnim teškoćama da ga provjere.
Pogledajte točku „Testiranje vašeg dokumenta“ za više informacija.
2. Vi radite s osobama s intelektualnim teškoćama od samog početka.
To znači da sjednete s njima i pročitate teški tekst.
Vidite što razumiju i objasnite ostatak.
Zatim vi (i oni) napišete lakorazumljivu verziju teksta.

Ovaj način rada vjerojatno traje puno duže nego prvi.
Ali tako osobe s intelektualnim teškoćama puno više sudjeluju.

Testiranje vašeg dokumenta

Osobe s intelektualnim teškoćama same znaju najbolje što je dobro za njih.

One su stručne u odlučivanju je li dokument lako razumljiv ili nije.

Zato je važno dati tekst osobama s intelektualnim teškoćama, zamoliti ih da provjere tekst.

To zovemo „provjera teksta“.

Možete:

- Zamoliti ljude da označe zbunjujuće riječi ili izraze kada čitaju vaš dokument.
- Pitati ih trebaju li dodatne informacije da bi razumjeli tekst.
- Zamoliti ih da komentiraju u pisanom ili usmenom obliku.

Također mogu zapisati pitanja o vašem dokumentu, dok ga čitaju.

Nekoliko savjeta o provjeri teksta:

- Trebali bi testirati svoj lako razumljivi dokument s pojedincima i s grupom.
- Važno je testirati ga i s osobama s intelektualnim teškoćama koje nisu bile uključene u izradu dokumenta.
- Također, važno je testirati vaš dokument s ljudima koji imaju različit raspon sposobnosti i iskustva.
- Provjeru teksta može biti teško raditi. Neke osobe s intelektualnim teškoćama navikle su na taj posao, a neke nisu. Najbolje je uvijek testirati vaš dokument
 - s ljudima koji su to prije radili
 - i s ljudima koji to prije nisu radili.
- Kada ocjenjujete vaš dokument s osobama s intelektualnim teškoćama, nemojte postavljati pitanja na koja ljudi mogu odgovoriti jednostavno „da“ ili „ne“. Nemojte pitati stvari poput „Je li to lako razumljivo?“. Umjesto toga, postavite pitanja koja de pokazati jesu li ga ljudi razumjeli. Na primjer: „O čemu govori ovaj dokument?“ „Što ste razumjeli?“ ili „Što niste razumjeli?“

- Recite ljudima da trebaju provjeriti
 - pristupačnost,
 - sadržaj,
 - i izgled.

- Pokažite ljudima nove verzije dokumenta i testirajte dokument više puta.

- Upozorite osobe s intelektualnim teškoćama da nećete nužno uzeti u obzir sve njihove komentare. Objasnite zašto de se to možda dogoditi.
Na primjer:
Ponekad imena ljudi i organizacija nisu lako razumljiva.
Ali ne možemo promijeniti ta imena da bi bilo pristupačnije.

- Provjeru teksta rade osobe koje znaju čitati.
Ipak, da biste provjeriti je li sadržaj lako razumljiv, dokument također mogu pročitati osobe podrške osobama koje ne znaju čitati.
To će također biti dobar test da vidite je li tekst lako razumljiv ili nije.

Dovršavanje vašeg dokumenta

- Ako je moguće, napravite promjene nakon komentara.
- Spomenite ulogu koju su imale osobe s intelektualnim teškoćama.
Mogli biste napisati na zadnjoj stranici
„Provjeru teksta ove brošure je napravio XXX“.

Vodeća organizacija projekta bio je Inclusion Europe.
9 drugih partnera bilo je također uključeno:

Udruga za samozastupanje

Bleiweisova 15, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel.: 00385 1 555 66 80

e-mail: kontakt@samozastupanje.hr

Internetska stranica: www.samozastupanje.hr

SPMP ČR - Inclusion Czech Republic

Karlínské nám. 12/59, 186 03 Prag 8, Češka Republika

Tel.: 00420 221 890 436

e-mail: spmp@seznam.cz – Internetska stranica: www.spmPCR.cz

EVPIIT

Maleva 16, 11711 Tallinn, Estonija

Tel.: 00372 660 50 67 - Mob: 00372 56671222

e-mail: evpit@vaimukad.ee – Internetska stranica: www.vaimukad.ee

Anffas Onlus

Via Casilina 3/T, 00182 Rim, Italija

Tel.: 0039 06 361152, 0039 06 3212391

e-mail: nazionale@anffas.net – Internetska stranica: www.anffas.net

ÉFOÉSZ

17 Lónyay utca, H-1093 Budimpešta, Mađarska

Tel.: 0036 1 411 1356

e-mail: efoesz@efoesz.hu – Internetska stranica: www.efoesz.hu

Rūpju Bērns

Ventspils iela 29, Rīga, Latvija

Tel.: 00371 67617609

e-mail: irina.rulle.saule@apollo.lv

Internetska stranica: <http://saule.org.lv>

ZPMPvSR

Heydukova 25, 811 08 Bratislava, Republika Slovačka

Tel.: 00421 2 63814968

e-mail: zpmpvsr@zpmpvsr.sk – Internetska stranica: www.zpmpvsr.sk

Zveza Sožitje

Samova ulica 9, 1000 Ljubljana, Slovenija

Tel.: 00386 1 43 69 750

e-mail: info@zveza-sozitie.si

Internetska stranica: www.zveza-sozitie.si

FEAPS Confederación

Avda. General Perón 32, 28020 Madrid, Španjolska

Tel.: 0034 91 556 74 13

e-mail: ffeaps@feaps.org – Internetska stranica: www.feaps.org

Inclusion Europe

Europska udruga
osoba s intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji

Inclusion Europe je neprofitna organizacija.
Mi se borimo za prava i interese osoba s
intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji.
Naše članice su nacionalne organizacije iz 36 država.

Osobe s intelektualnim teškoćama su građani svoje države.
One imaju jednako pravo biti uključene u društvo,
bez obzira na razinu svojeg invaliditeta.
Oni žele prava, a ne povlastice.
Osobe s intelektualnim teškoćama imaju mnoge talente i sposobnosti.
One također imaju posebne potrebe.
One trebaju različite usluge da bi imale podršku koja odgovara njihovim
potrebama.

Inclusion Europe radi na tri glavna područja politika:

- ljudska prava za osobe s intelektualnim teškoćama
- uključivanje u društvo
- sloboda od diskriminacije

Inclusion Europe upravlja aktivnostima u mnogim europskim državama,
uključujući projekte, konferencije, radne skupine i sastanke za razmjenu.
Reagira na prijedloge za europske politike
i daje informacije o potrebama osoba s intelektualnim teškoćama.
Inclusion Europe savjetuje Europsku komisiju
i članove Europskog parlamenta o pitanjima koja se tiču invaliditeta.

Uz podršku Programa
za cjeloživotno učenje
Europske unije.

Inclusion Europe

Galeries de la Toison d'Or - 29 Chaussée d'Ixelles - B-1050 Brisel - Belgija
Tel. : +32-2-502 28 15 - Fax : +32-2-502 80 10
secretariat@inclusion-europe.org - www.inclusion-europe.org